

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 545/2012-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2012 v senáte zloženom z predsedu z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o prijatej sťažnosti A. H., K., M. K., K., A. Š., K., M. K., K., I. R., K., T. P., K., MVDr. R. S., L., D. H., K., M. H., K., M. F., K., J. H., K., A. S., K., P. H., K., a M. H., K., zastúpených advokátom JUDr. L. M., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 266/2001 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. H., M. K., A. Š., M. K., I. R., T. P., MVDr. R. S., D. H., M. H., M. F., J. H., A. S., P. H. a M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 266/2001 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 266/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. A. H., M. K., A. Š., M. K., J. H., A. S., P. H., M. H., D. H., M. H. a M. F. priznáva finančné zadost'učinenie spoločne a nerozdielne v sume 8 800 € (slovom osemtisícosemsto eur) a I. R., T. P. a MVDr. R. S. priznáva finančné zadost'učinenie spoločne a nerozdielne v sume 900 € (slovom deväťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť A. H., M. K., A. Š., M. K., I. R., T. P., MVDr. R. S., D. H., M. H., M. F., J. H., A. S., P. H. a M. H. trovy konania spoločne a nerozdielne v sume 2 693,25 € (slovom dvetisícšesťstodevät' desiattri eur a dvadsaťpäť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet advokáta JUDr. L. M., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 545/2012 z 30. októbra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. H., M. K., A. Š., M. K., I. R., T. P., MVDr. R. S., D. H., M. H., M. F., J. H., A. S., P. H. a M. H. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 266/2001.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. I SprV/645/2012 doručeným ústavnému súdu 14. novembra 2012, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„... -vo všeobecnosti možno takéto druhy sporov považovať za skutkovo obtiažne vzhľadom na potrebné dokazovanie, v danej veci došlo opakovane k uplatneniu zmien žalobného petitu a žiadostiam o opakované odročovanie pojednávania. Z uvedených dôvodov k naplneniu uvedenej skutočnosti doposiaľ nedošlo.

- uvedenie procesných úkonov vo veci:

- žaloba o nariadenie predbežného opatrenia a vypratanie a vydanie nehnuteľnosti bola na tunajšom súde podaná dňa 13. 2. 2001 a sťažovatelia v nej majú procesné postavenie žalobcov,

- uznesením zo dňa 14. 3. 2001 bol návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý.

- dňa 19. 11. 2001 oznámil právny zástupca sťažovateľov ukončenie právneho zastupovania a dňa 31. 12. 2001 predložili sťažovatelia plné moci pre nového právneho zástupcu, ktorý 3. 4. 2002 predložil podanie, ktorým opravil pisárske chyby návrhu, doplnil označenie žalobcov, uplatnil zmenu žaloby a predložil žiadosť o vykonanie dôkazu.

- dňa 13. 12. 2002 boli sťažovatelia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Výzvu prevzal ich právny zástupca dňa 18. 12. 2002. Súdny poplatok bol zaplatený 9. 1. 2003.

- dňa 23. 1. 2003 bolo určené pojednávanie na deň 19. 2. 2003.

- dňa 29. 1. 2003 dala konajúca sudkyňa pokyn pre zrušenie pojednávania z dôvodu nesprávne zaplateného súdneho poplatku (jeho výšky).

- dňa 4. 2. 2003 dala zákonná sudkyňa pokyn pre zaslanie výziev na zaplatenie súdneho poplatku v správnej výške.

- v dňoch 11. a 12. 3. 2003 boli súdne poplatky zaplatené, resp. niektorí účastníci predložili len potvrdenia o svojich majetkových pomeroch.

- dňa 24. 4. 2003 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľov oznámené, že ak sťažovatelia, ktorí súdny poplatok nezaplatili, ho nezaplatenia v lehote 10 dní, resp. nepožiadajú o oslobodenie od jeho zaplatenia, súd konanie zastaví.

- dňa 2. 5. 2003 požiadal právny zástupca v mene sťažovateľov v 1. až 6. a 13. rade o oslobodenie od súdnych poplatkov.

- dňa 22. 5. 2003 predložil žalovaný vyjadrenie k žalobnému návrhu.

- dňa 27. 5. 2003 bol žalovaný vyzvaný na doplnenie a upresnenie svojho podania zo dňa 19. 5. 2003, aby malo náležitosti v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Podanie bolo doplnené 17. 7. 2003.

- dňa 24. 9. 2003 bol žalovaný vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za predbežné opatrenie a vzájomný návrh. Súdne poplatky boli zaplatené 13. 10. a 16. 10. 2003.

- uznesením zo dňa 17. 11. 2003 bol návrh žalovaného na nariadenie predbežného opatrenia zamietnutý. Žiadateľom bolo zároveň priznané oslobodenie od zaplatenia súdnych poplatkov v spore.

- dňa 2. 2. 2004 bol právny zástupca žalobcov (sťažovateľov) vyzvaný na doloženie I vyhotovenia rovnopisu, ktorým žiadal zmenu žaloby a žalovaný na predloženie príloh k vzájomnému návrhu.

- dňa 11. 2. 2004 odvolali sťažovatelia plnomocenstvo udelené svojmu právnenému zástupcovi a 2. 3. 2004 predložili plnú moc pre novú právnu zástupkyňu.

- dňa 10. 3. 2004 podal žalovaný proti uzneseniu zo dňa 17. 11. 2003 odvolanie, na základe ktorého bol spis dňa 22. 3. 2004 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

- dňa 11. 6. 2004 bol spis vrátený z odvolacieho súdu s potvrdzujúcim uznesením.

- dňa 15. 7. 2004 bolo určené pojednávanie na deň 17. 9. 2004.

- dňa 18. 8. 2004 podala právna zástupkyňa sťažovateľov návrh na zmenu žaloby.

- na pojednávaní, konanom dňa 17. 9. 2004, požiadala právna zástupkyňa sťažovateľov o poskytnutie lehoty za účelom oznámenia, či sťažovatelia trvajú na podanom návrhu, resp. na jeho zmene, ktorej návrh doručili súdu 18. 8. 2004.

- dňa 30. 9. 2004 predložila právna zástupkyňa sťažovateľov vypovedanie plnomocenstva z ich strany.

- dňa 16. 3. 2005 bol žalobca v 1. rade vyzvaný na oznámenie, či trvá na podanom návrhu zo dňa 6. 2. 2001, resp. na jeho zmene zo dňa 18. 8. 2004. Na výzvu nereagoval, preto mu bola opakovane zasielaná 30. 6. 2005. Zásielka sa súdu vrátila s oznámením o úmrtí žalobcu.

- dňa 19. 7. 2005 bola predložená plná moc na zastupovanie od sťažovateľov pre nového právneho zástupcu.

- dňa 20. 9. 2005 bolo žiadané od ustanovenej notárky oznámenie okruhu dedičov po zomrelom žalobcovi v 1. rade (dedičmi sa stali sťažovatelia, ktorí boli účastníkmi konania od počiatku, a to J. H., A. S. a P. H. a vystupovali pôvodne ako navrhovatelia v 10. až 12. rade, pozn.).

- notárka oznámenie doručila súdu 3. 10. 2005.

- dňa 21. 6. 2006 bol spis pridelený do súdneho oddelenia novej zákonnej sudkyne, keďže pôvodne konajúca zákonná sudkyňa zomrela,

- dňa 20. 3. 2007 bolo vydané opravné uznesenie a o poskytnutie informácie bola požiadaná Slovenská pošta a. s.

- dňa 31. 5. 2007 dala konajúca sudkyňa pokyn pre zaslanie výzvy sťažovateľom na oznámenie, či trvajú na žalobe, resp. na jej zmene zo dňa 18. 8. 2004.

- v dňoch 18. 6. až 27. 6. 2007 dvaja zo sťažovateľov písomne oznámili, že na podanom návrhu trvajú.

- uznesením zo dňa 2. 8. 2007 bolo rozhodnuté o zmene žaloby a bol určený termín pojednávania na deň 28. 9. 2007.

- pojednávanie zo dňa 28. 9. 2007 bolo odročené na neurčito za účelom prešetrenia zdravotného stavu a spôsobilosti na právne úkony žalovanej v 5. rade.

-uznesením zo dňa 17. 12. 2007 boli žalobcovia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku v súvislosti s pripustením zmeny žaloby.

- v januári 2008 boli súdne poplatky zaplatené.

- dňa 1. 2. 2008 bol daný pokyn pre zaslanie výzvy Katastrálnemu úradu, Správe katastra v K.

- Katastrálny úrad v K. doručil informáciu dňa 16. 4. 2008.

- dňa 15. 7. 2008 bol urobený dotaz na I. a. s. v B., ktorá svoju odpoveď súdu doručila 23. 10. 2008.

- dňa 2. 1. 2009 bol spis pridelený do súdneho oddelenia ďalšej zákonnej sudkyne v dôsledku skutočnosti, že predchádzajúca zákonná sudkyňa prestala vykonávať funkciu na tunajšom súde preložením na iný okresný súd.

- dňa 31. 7. 2009 bolo určené pojednávanie na 11. 9. 2009, Na uvedenom pojednávaní sťažovatelia prejavili záujem o mimosúdne doriešenie sporu, s čím žalovaný súhlasil. Pojednávanie bolo preto odročené na neurčito s poskytnutím lehoty do 30. 11. 2009 na oznámenie výsledku mimosúdnej dohody.

- účastníci v stanovenej lehote nereagovali, preto im bola súdom zaslaná výzva dňa 7. 12. 2009.

- splnomocnený zástupca žalobkyne v 2. rade podaním zo dňa 21. 12. 2009 oznámil, že k dohode v celom rozsahu zatiaľ nedošlo.

- dňa 4. 1. 2010 bola zasielaná ďalšia výzva splnomocnenému zástupcovi žalobkyne v 2. rade a právnenému zástupcovi žalovaného, aby v lehote do 15. 2. 2010 oznámili, či k mimosúdnej dohode došlo.

- uznesením zo dňa 24. 2. 2010 boli sťažovatelia vyzvaní na odstránenie väd podania, ktoré spočívajú v neurčitosti a nevykonateľnosti žalobného petitu.

- dňa 26. 3. 2010 predložili sťažovatelia nový geometrický plán.

- dňa 18. 6. 2010 bolo oznámené úmrtie žalobkyne K. K. (dedičmi sú sťažovatelia I. R., T. P. a MVDr. R. S., pozn.).

- dňa 21. 7. 2010 bola ustanovená notárka požiadaná o oznámenie okruhu dedičov po zomrelej žalobkyni, oznámenie doručila 4. 8. 2010.

- dňa 1. 4. 2011 bolo zisťované, či je právoplatne ukončené dedičské konanie po vyššie uvedenej zomrelej žalobkyni.

- osvedčenie o dedičstve bolo doložené do spisu 4. 4. 2011 (právoplatné 18. 2. 2011).

- dňa 28. 7. 2011 bol určený termín pojednávania na deň 28. 9. 2011. Na tomto pojednávaní bolo sťažovateľom doručené uznesenie z uvedeného dňa na odstránenie väd žalobného návrhu. Pojednávanie bolo odročené na deň 14. 11. 2011.

- dňa 17. 10. 2011 doručili sťažovatelia upravený žalobný petit. -pojednávanie zo dňa 14. 11. 2011 bolo odročené na 20. 1. 2012.

- pojednávania, vytyčeného na deň 20. 1. 2012, sa nezúčastnila ani jedna z procesných strán, ktorí písomným podaním z uvedeného dňa žiadali pojednávanie odročiť aspoň na dva mesiace z dôvodu, že medzi účastníkmi prebiehajú rokovania o uzavretí súdneho zmieru. Na základe tejto žiadosti bolo pojednávanie odročené na deň 25. 4. 2012.

- na pojednávani, konanom dňa 25. 4. 2012, splnomocnení zástupcovia sťažovateľov zhodne predniesli, že medzi účastníkmi je predpoklad uzavretia dohody a ukončenia súdneho sporu mimosúdne a požiadali o odročenie tohto pojednávania na obdobie približne dvoch mesiacov. K týmto vyjadreniam sa pripojil i právny zástupca žalovaného. Pojednávanie bolo preto odročené na deň 8. 6. 2012.

- v deň vytyčeného pojednávania (8. 6. 2012) požiadal právny zástupca sťažovateľov o odročenie uvedeného pojednávania z dôvodu prevzatia právneho zastúpenia dňa 7. 6. 2012 a z dôvodu mimosúdneho jednania účastníkov konania.

- uvedeného pojednávania (8. 6. 2012) sa nezúčastnil nikto, preto bolo odročené na deň 12. 10. 2012.

- dňa 27. 9. 2012 predložili sťažovatelia plnomocenstvo pre nového právneho zástupcu, ktorý dňa 10. 10. 2012 zobral žalobu čiastočne späť a vo zvyšnej časti upravil žalobný petit.

- o uplatnenej zmene žaloby bolo rozhodnuté na pojednávani dňa 12. 10. 2012, pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 5. 12. 2012.

- prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl Občianskeho súdneho poriadku:

- keďže v danom konaní došlo k úmrtiu dvoch žalobcov, boli splnené podmienky pre prerušenie konania do ukončenia prebiehajúceho dedičského konania, avšak ani v jednom prípade uznesenie o prerušení konania vydané nebolo.

- prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobili sťažovatelia:

- plná moc pre nového právneho zástupcu bola udelená 31. 12. 2001 a tento právny zástupca prvé svoje podanie vo veci urobil až 3. 4. 2002,

- súdny poplatok bol na základe výzvy súdu zaplatený až 10. 1. 2003, hoci poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu a sťažovatelia boli zastúpení právnym zástupcom, ktorému bola uvedená skutočnosť známa.

- dňa 17. 9. 2004 požiadali sťažovatelia o odročenie pojednávania za účelom oznámenia, či trvajú na podanej žalobe. Oznámenie nepodalí, preto bol dňa 16. 3. 2005

žalobca v 1. rade vyzvaný na oznámenie uvedenej skutočnosti. Na výzvu nereagoval, preto bola opakovane zasielaná 30. 6. 2005, kedy sa vrátila s poznámkou, že adresát zomrel, čo však súdu prv nikto neoznámil.

- sťažovatelia ani následne nereagovali oznámením o dispozícii so žalobným návrhom, preto súd opakovane dňa 31. 5. 2007 vyzval sťažovateľov na predmetné oznámenie.

- na pojednávaní dňa 11. 9. 2009 prejavili sťažovatelia záujem o mimosúdne doriešenie sporu, pojednávanie bolo preto odročené na neurčito s poskytnutím lehoty do 30. 11. 2009 na oznámenie výsledku mimosúdnej dohody. Sťažovatelia v stanovenej lehote nereagovali, preto im bola 7. 12. 2009 zasielaná výzva.

- splnomocnený zástupca žalobkyne v 2. rade dňa 21. 12. 2009 oznámil, že k dohode v celom rozsahu zatiaľ nedošlo, preto bola účastníkom 4. 1. 2010 zasielaná výzva na oznámenie v lehote do 15. 2. 2010, či k mimosúdnej dohode došlo.

- dňa 20. 1. 2012 bolo určené pojednávanie, ktorého sa nezúčastnila ani jedna z procesných strán z dôvodu podanej žiadosti z uvedeného dňa o odročenie pojednávania aspoň na 2 mesiace, nakoľko medzi účastníkmi prebiehajú rokovania o možnosti mimosúdnej dohody.

- na ďalšom pojednávaní dňa 25. 4. 2012 zástupcovia sťažovateľov predniesli, že medzi účastníkmi sporu je predpoklad uzavretia dohody a ukončenia sporu mimosúdne a opakovane požiadali súd o odročenie pojednávania na obdobie približne dvoch mesiacov.

- ďalšie pojednávanie, určené na deň 8. 6. 2012, bolo odročené znova na žiadosť ich právneho zástupcu aj z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych jednaní.

- prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom:

- obdobia nečinnosti súdu nastali pri zmene zákonných sudkýň po úmrtí JUDr. J. S. a odchode Mgr. V. P. z funkcie sudkyne na tunajšom súde, pričom je potrebné konštatovať, že už pri prvom prevzatí spisu (21. 6. 2006) obsahoval tento 282 strán, čo si vyžadovalo značný časový priestor na jeho naštudovanie a prvý vykonaný úkon 20.3.2007 realizovaný novou zákonnou sudkyňou sa javí byť vzhľadom na okolnosti veci primeraným.

- rovnako pri ďalšej zmene zákonnej sudkyne 2. 1. 2009 možno čas na naštudovanie tak obsiahleho spisu považovať za primeraný, keď daný spis nebol jediným prevzatým spisom a dňa 31. 7. 2009 bolo v konaní vytyčené pojednávanie.

- v období od augusta 2010 do 4. 4. 2011, kedy bolo doručené osvedčenie o dedičstve, i keď konanie nebolo právoplatne prerušené, súd vydanie rozhodnutia očakával.

- záver, či zistené prietahy sú zbytočnými prietahmi:

- z vyššie uvedeného kontextu je zrejmé, že dané obdobia nečinnosti boli spôsobené objektívnymi skutočnosťami bez subjektívneho zavinenia a mali by byť posudzované práve s ohľadom na pôvod ich vzniku a existenciu.

- iné okolnosti, ktoré majú vplyv na prietahy v konaní:

- predovšetkým opakované zmeny žalobného petitu sťažovateľmi (naposledy 10. 10. 2012) a ich neustále žiadosti o odročenie vytyčených pojednávaní, pretože to boli práve oni, ktorí nepredkladali dôkazy na konanie a rozhodnutie, ale opakované žiadosti, ktoré konanie predlžovali a predlžujú. Túto skutočnosť žiadam zohľadniť i pri prípadnom rozhodovaní ústavného súdu o finančnom zadosťučinení, ktorého požadovanie zo strany sťažovateľov sa za danej situácie javí ako účelové“.

Obdobné procesné úkony, ktoré konkretizoval predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj obsahom spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 266/2001 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

„odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím. Nestačí, že štátny orgán vo veci koná. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov..., a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote, ktoré je obdobné ako základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesnoprávných inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Konanie o vydanie a vypratanie nehnuteľností možno hodnotiť spravidla ako právne i skutkovo zložitejšie, ak navyše na strane žalovaných, ako v tomto prípade, vystupuje viacero subjektov. Odporca si v tomto konaní tiež uplatnil náhradu škody v sume 7 842 312 Sk a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2,5 mil. Sk. Tu je ale potrebné konštatovať, že doterajšia doba konania (žalobný návrh bol okresnému súdu doručený 13. februára 2001) predstavuje viac ako 11 rokov a takáto dĺžka konania je neprimeraná a z ústavného hľadiska neakceptovateľná.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným prietiahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V danom prípade možno sťažovateľom vytknúť to, že ako účastníci konania tiež prispeli svojim správaním k tomu, že spor sa neúmerne predlžoval. Svedčí o tom to, že podali zmenu návrhu 28. marca 2004 a jeho doplnenie 18. augusta 2004 (v dôsledku toho bolo pojednávanie 17. septembra 2004 odročené na žiadosť ich právnej zástupkyne na neurčito, aby sa mohli v lehote 30 dní vyjadriť, či trvajú na podanom návrhu a zmene návrhu), ale sťažovatelia na túto skutočnosť nereagovali včas (v dôsledku zmeny ich právneho zástupcu oznámil okresnému súdu informáciu až ich nový právny zástupca 19. júla 2005), teda k veci sa vyjadrili až s oneskorením takmer 10 mesiacov. Okrem toho sťažovatelia viackrát prejavili záujem o mimosúdne doriešenie sporu (na ten účel boli odročené viaceré pojednávania), pričom k dohode medzi účastníkmi nedošlo, a konanie sa v dôsledku týchto ich návrhov neúmerne predlžovalo.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť podstatnú okolnosť, že sťažovatelia si vznik tohto sporu zapríčinili a spôsobili sami, pretože s odporcom najprv podpísali kúpnu zmluvu 6. februára 1998, ale následne porušili dohodnuté zmluvné podmienky, keď splnomocnili 15. júla 1998 ďalšiu osobu na podpísanie zmluvy o budúcej zmluve na tú istú nehnuteľnosť s inou obchodnou spoločnosťou. Tieto okolnosti teda možno pričítať na ťarchu sťažovateľov a ústavný súd tiež poukazuje na to, že sťažovatelia napriek tomu, že boli právne zastúpení advokátmi, nepodali v priebehu konania sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu počas úplnej nečinnosti okresného súdu (od roku 2005 až do mája 2007), o svoju vec sa riadne nezaujímal, teda neriadili sa zásadou *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti, čo ústavný súd spolu s uvedenými okolnosťami zohľadnil aj pri určení výšky finančného zadostučinenia (obdobne IV. ÚS 10/05, III. ÚS 336/07, III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09).

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnom konaní. Z obsahu predloženého spisu ústavný súd zistil, že okresný súd bol úplne nečinný od 30. júna 2005, keď vyzval právneho zástupcu s'ťažovateľov, či trvajú na podanom návrhu a jeho zmene, až do 31. mája 2007, keď žiadal, aby predložili návrhy na ďalšie dokazovanie. V tomto období okresný súd urobil iba jeden jednoduchý úkon (preveroval stav dedičského konania v septembri 2005 po zomrelom účastníkovi). Okresný súd bol teda úplne nečinný takmer dva roky.

Okrem toho prvé pojednávanie (nariadené až po vyše troch a pol roku) 17. septembra 2004 bolo odročené na neurčito bez vykonania dokazovania, 11. septembra 2009 bolo odročené na žiadosť s'ťažovateľov pre účely mimosúdneho vyriešenia sporu (takisto aj pojednávanie 25. apríla 2012), ale s'ťažovatelia napokon okresnému súdu 12. októbra 2012 oznámili, že k žiadnej dohode medzi účastníkmi nedošlo, a ešte predtým 10. októbra 2012 zobrali svoj návrh v časti späť.

Bez toho, aby ústavný súd vymedzoval ďalšie obdobia nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, konštatuje, že prebiehajúce konanie je stále na súde prvého stupňa bez rozhodnutia vo veci samej napriek tomu, že konanie začalo v roku 2001. Táto zdĺhavosť konania nemôže byť ničím ospravedlnená.

Ústavný súd konštatuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je to v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy i právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05). Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v napadnutom konaní nebola odstránená ani po viac ako 11 rokoch od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08, III. ÚS 383/2012).

Vzhľadom na tieto skutočnosti preto ústavný súd vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 266/2001 došlo k zbytočným

prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v záujme završenia ochrany základných práv sťažovateľov prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 266/2001 konal bez zbytočných prieťahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia požadovali finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € pre každého zvlášť z dôvodov dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty a dlhodobého neefektívneho konania okresného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie finančného zadosťučinenia patrí všetkým sťažovateľom, ale nie v požadovanej výške. V danom prípade sťažovatelia v konaní pred okresným súdom vystupujú ako nerozlučné procesné spoločenstvo, kde práva

a povinnosti spoločníkov sú nerozlučné a nedielnej povahy a procesné dôsledky rozhodnutia sa dotýkajú všetkých spoločníkov, čoho dôsledkom je aj to, že procesný úkon niektorého zo spoločníkov sa týka všetkých spoločníkov.

Ústavný súd preto vychádzajúc z povahy konania pred okresným súdom, procesného postavenia sťažovateľov, ako aj dôvodov, ktoré boli podrobne rozobraté pri hodnotení správania sťažovateľov (bod 2 s. 12 a s. 13), aj v závislosti od dĺžky doby, ktorej boli reálne účastníkmi konania, priznal sťažovateľom finančné zadost'učinenie spoločne a nerozdielne v súlade s výrokom tohto nálezu (bod 3 výroku).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. L. M., K. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania spolu v sume 2 693,25 €, ktoré bližšie nešpecifikovali.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma nie je vyššia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto trovy konania boli priznané v požadovanej sume (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2012

